

časopis "Srpske organske studije"), obnavlja monarhizam i romantičarsko dinastičku historiografiju (Ljušić, Gligorijević).

Gotovo da nije potrebno isticati da kruto podvajanje javnog prijatelja i neprijatelja pogoduje stereotipnom mišljenju. U Hrvatskoj je ključna alternativa Evropa – Balkan unutar koje je antikomunizam posrednik, a jugonostalgija najveći greh (Jansen 2001). Danas u Srbiji sličnu ulogu ima napetost između demokratskog nacionalizma i komunističkog totalitarizma, a greh je mondijalizam. U hrvatskoj jugoparanoji antibalkanska retorika sažima antikomunizam i antitotalitarizam u oceni SFRJ kao balkanske tiranije sa srpskom dominacijom. Tito jeste bio Hrvat, ali ne u dovoljnoj meri. Analogni stereotip hrvatskom viđenju Balkana je za srpski nacionalizam komunistički internacionalizam sa pogubnim načelom ravnoteže, tj. tezom da su svi nacionalizmi poednako opasni. Tito jeste bio za celovitu Jugoslaviju, ali je razdrobio i podvlastio Srbe.

Kod savremene srpske inteligencije može se uočiti nekoliko talasa manje ili više iskonstruisanih žrtava kao osećajne osnove novih historiografskih jednostranosti: Titove žrtve su četnici, kvislinzi, Srbi pali na Sremskom frontu i u odmazdi oslobodilaca 1944-45, zatim inforbirovske žrtve, rankovićevci 1966. i liberali 1972. Ovom sledu dodaju se i Miloševićeve žrtve iz 1990-ih. U Hrvatskoj su rehabilitovani domobranci, delom i ustaše, zatim žrtve Blajburga iz 1945. i žrtve "hrvatskog proljeća 1971". Oživljavanje tabuizirane istorije, utemeljeno novom žrtvenom svešću, neretko završava u ekstremima. Apsolutna moralna superiornost žrtava komunističkih zločina je svuda metapolitičko jezgro novog prevladavanja prošlosti. Druga pretpostavka ove vrste je pretenzija na mudrost koja izvire iz osvedočenog stradanja pod komunistima koja i najbanalnijoj emigrantskoj literaturi pribavlja visok naučni status. U središtu savremenog nacionalnokonzervativnog prekrajanja prošlosti preinačen je odnos i prema fašizmu. Nužan uslov današnje nacionalističke obrade socijalizma je blokiranje obrade vlastite fašističke prošlosti. "Zaboravljene žrtve" nisu samo posledica istorijskog neznanja nego su svesno otkriće nove politike sa prošlošću. Srpska i hrvatska historiografija dokazuju stav V. Benjamina da je svaka vladajuća istorija u stvari "istorija pobjednika" u kojoj su tema samo vlastite žrtve. Poslesocijalistička historiografija je razvila senzibilitet za mitove o nacionalnoj prošlosti. U tom sklopu je socijalizam optužen zbog zaborava nacije koju je čuvala konfesija: komunisti su navodno Hrvate odvojili od katolicizma, a Srbe od Hilandara. Konzervativno vraćanje prazvoru je važan imperativ nove istorijske didaktike.

Nije ne prirodno što društvo izdvojeno po etničkim, kulturnim i socijalnim linijama u periodu transformacije traži integrativne elemente u istoriji. Antifašizam je bio važan integrativni sadržaj socijalističke federacije, ali i komunističko ideološko sredstvo vladanja. Antifašizam, tj. organizovano sećanje na partizanski otpor i oktroisani Titov kult nisu služili samo sistemskopolitičkom obezbeđenju lojalnosti nego su jačali i jedinstvo države. Bratstvo i jedinstvo je balansiralo nacionalnu slavu i odgovornost jugoslovenskih naroda. Komunističko dekretirano sećanje je imalo kosmopolitsku ulogu, ali je sprečavalo sećanje na međuetnički rat. Njime je učvršćivana vlast SKJ, ali i međunacionalna trpeljivost, jer "rane nisu pozleđivane". Nakon Titove smrti srpska historiografija otvara nacionalne frustracije tvdeći da Srbi nisu dovoljno uvažavani kao žrtve. Međutim, vakuum sećanja potisnute istorije (lišen obrade različitih sećanja u dekretiranoj raspravi) osvetio se tek početkom 1990-ih. Posle 1990. istorija Jugoslavije i Drugog svetskog rata je u različitoj meri revidirana kod novih